

FJALA E DEPUTETES ERISA XHIXHO

E ENJTE DATA 15 QERSHOR 2023

E nderuar Kryetare e Kuvendit,

Të nderuar kolegë deputetë,

Arsimi parauniversitar, si baza e edukimit të brezit të ri, ka një rëndësi të jashtëzakonshme. Në mënyrë që të garantojmë një arsim parauniversitar cilësor, para së gjithash duhet të garantojmë një sistem arsimor të depolitizuar dhe një garë të barabartë për maturantët që aspirojnë të bëhen studentë pak muaj më vonë. Do të ndalem vetëm te këto dy elemente, duke lënë mënjanë qindra probleme të tjera që ka arsimi sot. Së pari, është fatkeqësi që mësuesit tanë e kanë të pamundur të jenë të depolitizuar. Sikur të mos mjaftonte puna e lodhshme, shpeshherë me turne, e herë të tjera edhe me klasa të përbashkëta, ata duhet të punojnë edhe për partinë. Lodhja e tyre më e madhe nuk është procesi mësimor, përgatitja në shtëpi, kushtet shpeshherë të papërshtatshme në shkollë, apo në raste të tjera edhe rruga e gjatë për të shkuar atje ku japin mësim. Lodhja më e madhe është të kapin pikët në platformën “Aktivisti”. Performanca e tyre matet nga like-t dhe share-t e qeverisë në këtë aplikacion, një praktikë tërësisht antiligjore, e cila politizon me detyrim stafin pedagogjik. Së dyti, nëse ndalemi te shpopullimi i vendit, fatkeqësisht, një “qytet” i tërë me të rinj largohet çdo vit nga Shqipëria. Ikin sepse janë të pakënaqur, ikin sepse nuk kanë shpresë; ikin sepse kërkojnë një të ardhme më të mirë. Ata ikin, Shqipëria plakët, ekonomia dobësohet, ndërsa e ardhmja e vendit bëhet gjithnjë e më e paqartë.

Në fakt, këtë vit sezoni turistik nxjerr në pah përmasat dramatike të emigrimit të të rinjve. Sektori i hotelierisë dhe shërbimeve ka nevojë urgjente për punonjës, ndërsa bizneset janë detyruar prej kohësh të importojnë krahë pune. Së treti, të rinjtë shqiptarë nuk e shohin Shqipërinë si një vend që ofron shanse e mundësi të barabarta. Maturantët janë shumë skeptikë dhe mosbesues te matura shtetërore. Fakti se para tri ditësh teza e provimit u publikua sërish në rrjetet sociale vetëm 20 minuta pasi ishte shpërndarë, kërkon hetim dhe përgjegjësi, jo thjesht propagandë. Është e disata herë që ndodh, por ende nuk ka përgjegjës konkretë në lidhje me këtë fenomen që po ndodh së fundi. Për t’u kthyer sërish tek arsimi, më lejoni të përcjell shqetësimin e shumë prindërve me fëmijë në shkollat fillore e 9-vjeçare. Kjo qeveri dhe kjo ministri kanë pasur një premtim: “Bëjmë detyrat e shtëpisë”. Është premtuar, por ende nuk është zbatuar në shkollat e vendit. Ky program do t’u mundësonte fëmijëve qëndrim më të gjatë në shkollë, duke konsumuar dhe vaktin e drekës, e gjithashtu duke ulur kostot e prindërve. Shumica e tyre, në mungesë të kohës dhe në pamundësi për t’i lënë vetëm, detyrohen t’i dërgojnë në “after school”, ku pagesa minimale është nga 100 euro në 200 euro. Pyetja është: pse ka lindur “after school”? Ka lindur sepse shkollat tona mbarojnë në orën 11:00-12:00. Kësisoj, ku do t’i çojnë fëmijët gratë që janë në punë, prindërit që janë në punë? Në pamundësi për t’i çuar te gjyshërit apo diku tjetër, i çojnë në “after school”. Kostoja financiare është rritur disafish për prindërit, nëse marrim parasysh edhe kurset private, ku shumë prindër janë të detyruar t’i dërgojnë fëmijët. Në fakt, shumë mirë që me këtë projektligj rregullohet ky vakum ligjor, shqetësim që unë e kam ngritur që prej shumë kohësh, por fakti pse këto biznese ekzistojnë, është se shkollat tona mbarojnë shumë shpejt dhe ua bëjnë të pamundur grave dhe vajzave që të kujdesen për ta, duke

shtuar koston e tyre të jetesës. Gjithashtu, unë mendoj se ne duhet të ndërhyjmë në sistemin parauniversitar, te kurrikulat e edukimit. Në fakt, ne kemi nevojë të edukojmë të rinj me mendim kritik, të rinj që janë të aftë të mendojnë dhe të dinë bazat e shoqërisë e të edukimit qytetar. Nuk kemi thjesht nevojë të edukojmë të rinj me tekste përmendësh apo që thjesht bëjnë riprodhim. Kësisoj, është e domosdoshme që në kurrikulat tona të futet edukimi qytetar, për të pasur bazat dhe konceptet e demokracisë, në mënyrë që ata të dinë të drejtat e detyrimet e tyre, dhe të mund t'i mbrojnë ato në të ardhmen. Pa dyshim që shqetësim tjetër mbetet mësimi me dy turne, gjë që ndodh në qytetin e Tiranës, ku mund të përmend rastin e "Ismail Qemalit", ku ende vazhdon mësimi me dy turne, por edhe në shumë shkolla të tjera. Kjo kërkon një zgjidhje emergjente. Prandaj kam kërkuar dhe vazhdoj të kërkoj rritjen e buxhetit për arsimin, kjo jo thjesht pse ne japim buxhet në një sektor, por sepse ky duhet të jetë prioritet kombëtar për të zgjidhur edukimin dhe punësimin e të rinjve, për t'u dhënë atyre shpresë e mundësi, që nëpërmjet edukimit të mund të kenë një punë dhe një të ardhme në Shqipëri. Të gjitha ato që ne ngremë si shqetësime nuk mund të zgjidhen thjesht me fjalët "do të". Është e rëndësishme të kuptojmë se buxheti i parë që duhet të plotësohet nga ky parlament dhe kjo qeveri, do të duhet të jetë buxheti për arsimin. Në fakt, në Komisionin e Ligjeve kam shtruar pyetjen se cili është afati i mbajtjes së këtij premtimi për programin "Bëjmë detyrat e shtëpisë", dhe çfarë e pengon ekzekutimin e këtij programi. Është fare e thjeshtë: buxheti. Pra, prindërit janë të detyruar t'i çojnë në "after school" për mungesë buxheti, ndonëse kjo qeveri ka patjetër buxhet me bollëk, por që thjesht duhet t'i çojë te nevojat e qytetarëve. Pra, nuk ekzekutohet një program, i cili do t'i jepte zgjidhje mijëra e mijëra familjeve anembanë vendit. Pa dyshim, përshëndes faktin se në këtë projektligj është vënë një nen për veprat penale të krimeve seksuale, sikundër është referimi në regjistrin kombëtar të të dënuarve për krime seksuale, por, fatkeqësisht, zonja Ministre, ky regjistër është ende i pazbatueshëm.

Prandaj, kam kërkuar në çdo mbledhje komisioni, qoftë në Komisionin e Integritetit, qoftë në Komisionin e Ligjeve, e po e kërkoj edhe sot këtu: të angazhohemi për të vënë në zbatim atë regjistër, ndryshe ky nen i këtij projektligji është i pazbatueshëm. Dhe do të jetë për turpin tonë të gjendemi në situata të tilla si në Berat apo në Lushnjë, dhe të themi: kemi ligj, por s'kemi zbatimin e tij. Kësisoj, ju ftoj të ndërjegjësohemi të gjithë dhe të punojmë për ta vënë në ekzekutim atë regjistër. Mbetem absolutisht e angazhuar që të kemi prioritet kombëtar arsimin, edukimin dhe mbrojtjen e fëmijëve tanë. Faleminderit!